

סימן ב

ברכות קריאת התורה של נשים
ובמנהג שאינן עולות לתורה

ב"ה, מושיק פרי משפטים תשס"א
לרב אהר

המכתם על מסכת מגילה שכתב שלפרוש השני אין גורסים המלה גזרה, כי אין היא גזרה אלא חובה מן הדין עיי"ש.

ובארתי עוד שלפי הפירוש הא' הברכות הן על החפצא של קריאת התורה ולא על הקורא ולכן אפילו אם הקוראים האמצעיים לא שמעו את ברכות הפותח והחותם מכל מקום הקריאה עצמה נתברכה תחילה וסוף, אלא שגזרו שמא יטעו היוצאים והנכנסים לחשוב שאין צורך בברכה לפניה או לאחריה כלל ותצא מזה תקלה לזמן אחר. ונמצא שאפילו לדעת הר"ן שהברכות תלויות בחיוב תלמוד תורה ולכן אשה אינה יכולה לברך כדי להוציא גברים, מכל מקום היום יכולה היא לברך בעליות האמצעיות כי אין החזן הקורא בתורה צריך לאותן הברכות.

ובעיקר הדין רבו החולקים על הר"ן לע"ד כי ז"ל בדף כ"ג שם, אשה וקטן לאו בני חיובא נינהו וכו' אין קורין ראשון ולא אחרון משום ברכה לפי שאי אפשר לקורין האחרים שיצאו בברכתם, ומיהו השתא דתקון רבנן שיברכו כולם אשה וקטן קורין אפילו ראשון ואחרון עכ"ל. ודומה לזה כתב המאירי בפרוש השני בשם יש מי שמפרש, וז"ל לא נאמרו הדברים כל' שאשה עולה למנין שבעה אלא בזמן שהיו קוראין אמצעיים בלא ברכה ואשה יכולה לקרות באמצע, אבל עכשיו שכולם מברכין אין אשה קוראה כלל עכ"ל וכן הוא בספר הבתים שערי קריאת התורה שער ב' הלכה ו'. ולדעה זו אשה אינה יכולה להוציא אנשים בברכותיה וכדעת הר"ן, אלא שיש חילוק ביניהם כי לדעת הר"ן יכולה היא לברך להוציא את עצמה בקריאתה ואילו לדעת היש מי שמפרש במאירי גם זה אסור.

כנגד דעה זו הביא המאירי פרוש ראשון בשם יש מי שאומר, וז"ל מ'מ צריך בכל קריאה קורא אחד גדול והואיל וקרא אחד כבר נשלמה תקנת משה רבינו ואין כאן עוד קריאה אלא מתקנת עזרא, שלא

בהמשך להתכתבות החביבה שהיתה בינינו לפני כמה שנים בנושא קריאת התורה על ידי נשים, כבודו הקשה כעת משתי זוויות שונות. הקושיא הראשונה היא לפי סיום דברי הגמור' זצלה"ה בעדות לישראל אות ס"ז, וז"ל לפי מנהגנו שבעל-קורא קורא את כל הפרשה, [מדין התוספתא] היה צריך לברך בעצמו ז' פעמים במקום ז' עולים, אלא בכדי שלא להרבות בברכות ליחיד וגם מטעמים הנ"ל (כל' משום דרכי שלום ומשום חיוזוק לומדי תורה, כי העולים היו רגילים לנדב בעד זה) נהגו לכבד הרבה עולים, וכל אחד יברך ויציא את הקורא והרבים בברכתו עכ"ל. וכבודו כתב שלפי זה נראה פשוט שנשים אינן יכולות לעלות לתורה ולא רק משום כבוד הצבור אלא משום שאינן מוציאות את הקורא והרבים ידי חובתם בברכות קריאת התורה. וכן כתב הר"ן על הר"ף במסכת מגילה דף כ"ג עמוד א' שלפי עיקר הדין שרק הפותח והחותם מברכים לכן אשה וקטן אין קורין ראשון ולא אחרון משום הברכה, לפי שא"א לקורין האחרים שיצאו בברכתם עכ"ל.

ואולם עיין בבני בנים חלק ב' סימן ט' שגם היום יכול החזן לצאת על ידי הברכות של הפותח ראשון והחותם אחרון והבאתי ראיה שהברכות של שאר העולים אינן הפסק, ולכן לדעת הר"ן אשה לא תברך ראשון או אחרון אבל שפיר היא עולה ומברכת באמצעיות אלמלא כבוד הצבור. והבאתי שם שני פירושים למה שתקנו שכל העולים מברכים בשווה גזרה משום היוצאין ומשום הנכנסין עכ"ל, הא' שמא היוצאים והנכנסים מבין מתפללי בית הכנסת יטעו לחשוב שאין צורך בברכה בתורה לפניה או לאחריה והיא דעת רש"י והר"ן ועוד ראשונים, והב' שמא העולים לקרוא בתורה הם עצמם ייצאו ויכנסו ולא ישמעו את ברכות הפותח והחותם ונמצאו קוראים בתורה בלי ברכה. והדברים מבוארים יפה בספר

ואולם רבים מן הראשונים חולקים ולדעתם ברכות קריאת התורה אינן תלויות בת"ת ושלא כהר"ן. כן היא דעת רבנו תם בתוספות במסכת ראש השנה דף ל"ג עמוד א' בד"ה הא רבי יהודה, וז"ל ואור"ת וכו' דברכת התורה לפנייה ולאחרייה לאו משום תלמוד תורה, שאפילו ברכך ברכת הערב נא או נפטר באהבה רבה חוזר ומברך וכו' עכ"ל. ועיין ברא"ש במסכת ברכות פרק ז' סימן כ' שהביא בשם רבנו תם דס"ת לשמיעה קאי עכ"ל ואלמא לא משום מצות תלמוד תורה.

ובהמשך הדברים בתוספות בראש השנה דחו את דברי רבנו תם, וז"ל ועוד דאיכא למימר דהא דאשה עולה היינו באמצע דלא היו נוהגים לברך כדאיתא בפרק הקורא את המגילה עומד, דתנא פותח מברך לפנייה וחותרם מברך לאחרייה, והאידינא כולהו מברכין גזרה משום היוצאים ומשום הנכנסים עכ"ל כלומר שלכן אשה לא תקרא בתורה כי אינה יכולה לברך ושלא כר"ת. אבל שוב דחו התוספות את הדחיה, וז"ל ומיהו עולין למנין שבעה משמע בסוף שבעה עכ"ל וכן העתיק באור זרוע חלק ב' סימן רס"ו וכוונתם היא שלשון למנין שבעה שבכרייתא משמע בין באמצע הקרואים בין בסופם, ולפי זה בוודאי היתה מברכת כי העולה אחרון חותם. ואין הכוונה שאשה תעלה דוקא לשביעי ולא לשאר עליות כי אין זו משמעות הלשון עולה למנין, עיין במסכת נדרים דף ס"א עמוד א' יוכל עולה למנין שבעה עכ"ל ובבא קמא דף קי"ט עמוד ב' הכל עולה למנין תכלת עכ"ל, ובכורות דף מ"ד עמוד א' עולה למנין קכ"ה עכ"ל לענין צרוף אברים לטומאה, וערכין דף י"ג עמוד ב' עולים למנין לויים עכ"ל ועוד מקומות ועיין בשו"ת הריב"ש סימן שכ"ו. ולענין גרסת מהר"ם ב"ב הכל משלימים למנין שבעה עכ"ל כתבתי בבני בנים חלק ב' סימן י"א.

וכן מבואר בעוד הרבה ראשונים שברכות קריאת התורה אינן משום חיוב תלמוד תורה, עיין בטור אורח חיים סימן קל"ט בשם הר"י ברצלוני בשם רס"ג שהברכות נתקנו משום כבוד התורה וכן הוא בספר אבודרהם בדיני קריאת התורה וכן פסק בשלחן ערוך אורח חיים שם סעיף ח'. והרשב"א בתדושי ראש השנה מכת"י העתיק דברי רבנו תם מבלי

היו מנין הקוראים מתקנת משה אלא גוף הקריאה לבד ויכול להשלים הקריאה על ידי אשה או קטן אבל לא שתעשה כל הקריאה על ידי אשה וקטן עכ"ל כצ"ל ולפי זה נשים שפיר מברכות על קריאת התורה.

ומה היא דעת המאירי באמת האם כפרוש הראשון שיכולה לברך או כפרוש השני שאינה יכולה לברך, אחרי שהביא את הפרוש השני סיים שכן הדין נותן שהרי איך תברך והיא פטורה ומ"מ קטן מברך הואיל ויש לו שייכות בתלמוד תורה ושאחרים מצווין ללמדו עכ"ל ולכאורה לפי מסקנתו קטן מברך אבל לא אשה וכפרוש השני. אבל תימה לאמר כן כי היא מחלוקת גדולה בין הראשונים האם אשה יכולה לברך על מצוות עשה שאינה מצווה עליהן, ובכל המקומות שדנו בשאלה זו במסכת ראש השנה דף ל"ג וערובין דף צ"ו וקדושין דף ל"א בכולם הביא המאירי את שתי הדעות ולא הכריע ומה ראה להכריע כאן. גם מה בכך שהאשה פטורה מתלמוד תורה הלא לפרוש הראשון אין הדבר תלוי בחיוב או פטור מת"ת, ועל מחלוקת זו אנו דנים ואיזו ראייה הביא כדי להכריע כפרוש השני. ועוד קשה כי בפרוש המשנה בדף כ"ד לגבי קטן קורא בתורה כתב המאירי שבקריאת התורה אין הכוונה אלא להשמיע את העם ואין זו מצוה גמורה כשאר מצוות שנאמר בו כל שאינו מחויב וכו' עכ"ל, הרי שאינו תלוי בחיוב או פטור בת"ת והוא הדין לאשה כי מאי שנא, והוא עצמו כתב כן במסכת ברכות דף י"א עמוד א' שקריאת התורה היא מצוה בפני עצמה ואינה בכלל תלמוד תורה.

לכן על כרחך לא הכריע המאירי כפרוש השני אלא הכי קאמר, שהדין נותן פי' שלפי הפרוש השני שהיא אינה יכולה לברך ברכות קריאת התורה להוציא אחרים כיון שהיא פטורה מתלמוד תורה, הוא הדין אינה יכולה לברך אפילו להוציא את עצמה לדעה זו כי היאך תברך והיא פטורה, אבל לא החליט כן לדינא ולא בא אלא לקבוע שאין לחלק בין המברכת להוציא את עצמה לבין המברכת להוציא אחרים ושלא כמו שחילק הר"ן. רק אין מכאן קושיא על הר"ן שנולד בסוף חיי המאירי והמאירי לא ראה את דבריו, כי הר"ן פסק שאשה שפיר מברכת על מצוות עשה שכן כתב על הר"ף במסכת ראש השנה ובחדושי שם, וממילא יכולה היא לברך על תלמוד תורה של עצמה ורק לא על של גברים כי הם מחויבים טפי לדעתו.

להזכירו, והוסיף שקריאת התורה היא מצוה בפני עצמה והם אמרו שאפילו אשה כשרה בה עכ"ל כלומר שהקריאה היא תקנת חכמים מיוחדת והשוו בה איש ואשה ולכן שפיר מברכת להוציא גם גברים.

וכן דעת רבנו מנוח שכתב בהלכות תפלה פרק י"ב הלכה י"ז, וז"ל נהי שנשים לא נצטוו בתלמוד תורה ומשום הכי אינן יכולות לברך אקב"ו לעסוק בדברי תורה וכו' אבל מ"מ נצטוו במצוות הכתובות בתורה, וא"כ יכולות לברך אשר בחר בנו ואשר נתן לנו ולקרות בתורה כאנשים אי לאו משום כבוד צבור עכ"ל הרי שנשים מברכות אע"פ שלא נצטוו בת"ת. ומה שכתב שמ"מ נצטוו במצוות הכתובות בתורה עכ"ל הוא נתינת טעם שייכות לתורה ושעל כן חז"ל תקנו שקוראות בתורה כאנשים, ושלא כמו שנתקשו בהערות עיי"ש.

כמו כן נמצא לרבנו שמחה ורבנו שמואל מפלייש ואחרים מבעלי התוספות שהאשה היתה עולה למנין שלושה כמו שהבאתי בבני בנים חלק א' שם, ומן הסתם היתה עולה לשלישי אחרי כהן ולוי וחותרת בברכה ומוציאה את העולים הראשונים, ודוחק לאמר שכולם מיירי רק אחרי שתקנו שכל העולים מברכים לעצמם ולא רק הראשון והאחרון. וכן הוא לפי הדעה שהביאו בתוספות בראש השנה שם שרשות יכולה להוציא בר חיובא דרבנן, ואזיל לפי עיקר הדעה שברכות קריאת התורה אינן אלא מדרבנן ועיין בספר תורת רפאל סימן ב'.

סוף דבר לע"ד נקטינן כדעת רוב רובם של ראשונים שאשה יכולה להוציא גברים בברכות קריאת התורה ושלא כדעת הר"ן. ובבית יוסף ודרכי משה הארוך וברמ"א בסימן רפ"ב סעיף ג' לא הביאו דברי הר"ן כי אם לענין שלא תהיינה כל העולים נשים ושכן כתב גם הריב"ש אבל לא שאינן יכולות להוציא אנשים בברכותיהן.

*

הקושיא הב' היא מהכיוון השני כי כבודו התלונן שהכרעתי הלכה למעשה שלא כהגמו"ז לענין עליות נשים לתורה. הנה הגמו"ז לא הזכיר עליות נשים ורק העליתי כן לפי דבריו, כי בברייתא אמרו שאשה לא תקרא בתורה ולא תעלה או שלא תברך ולכן היום שרק החזן קורא אין כאן תקנת

חז"ל, ודברי הגמו"ז נאמרו לגבי העליות לתורה בכלל ורק ממילא יוצא שגם אין לחוש משום כבוד הצבור והוא דיוק נאה ומתקבל. אך יש מקום לבעל דין לחלוק כי בימיהם כל עולה קרא בעצמו ולכן קושטא קאמרו שאשה לא תקרא בתורה, אבל יתכן שכבוד הצבור תלוי בענין אחר ולא בקריאתה בלבד וכדעת מקצת אחרונים שהמציאו טעמים למה אשה לא תעלה לתורה אף שאינם נראים לע"ד.

אמנם מהו באמת פרוש כבוד הצבור לענין עליות נשים, לע"ד כיון שהריטב"א במסכת מגילה דף ד' עמוד א' וביותר בירור ברבנו אברהם מן ההר בדף י"ט עמוד ב' מבואר שהוא ענין של מאירה פי' שבזיון הוא לצבור שנראה כאילו אין די גברים היודעים לקרוא בתורה ולכן הביאו נשים וכן פרש בפתח הדביר סימן רפ"ב אות ט', ולא נמצא בראשונים מי שחולק על זה לכן בוודאי הכי נקטינן, ואין להשגיח בטעמי האחרונים בענין זה ולדוגמה מה שנראה בב"ח באורח חיים סימן נ"ג שאשה לא תקרא בתורה מפני שגנאי לצבור לצאת ידי חובתם על ידי פחותי כבוד. ואילו נצבו האחרונים כמו נד לפרש שלא כהראשונים היה מקום לדון, אבל כיון שאינם אלא מקצת וחלוקים בדעותיהם זה אומר בכה וזה אומר בכה, פשוט שאחרונים במקום ראשונים אינם משנה.

בפרט אין ממש בטעם שהמציאו לאחרונה שכבוד צבור הוא שמא יהרהרו הגברים באשה הקוראת בתורה. וקראתי בדפים ששלח כבודו שהגרי"ד סולובייצ'יק ז"ל לימד כן לתלמידיו, והצטערתי על האי גברא רבא כי הוא נגד משמעות תשובת מהר"ם ב"ב ועוד ראשונים בעיר שכולה כהנים שכהן יקרא ראשון ושני והשאר תקראנה נשים, ואם היה בדבר מכשול מוטב שתתבטל הקריאה לגמרי ולא יבואו הגברים לידי הרהור. ומפורש בספר המאורות במסכת ברכות דף מ"ד עמוד א' שאשה לא תקרא בתורה משום כבוד הצבור אבל פריצותא ליכא עכ"ל וכן הוא ברבנו מנוח בהלכות ברכות פרק ה' הלכה ז', ואילו ראה הגרי"ס את דבריהם לא היה מלמד מה שלימד. ועוד הראיתי בבני בנים חלק ב' סימן י' שכבוד הצבור בקריאת התורה אינו ענין לקול באשה ערוה שחששו לו בספר ארחות חיים והכלבו בקריאת המגילה ועיי"ש כי אין פנאי להעתיק את הדברים.

ברם כן הוא במנהג שהוא טעות מעיקרא כמו שהביאו התוספות במסכת פסחים דף נ"א עמוד א' ממסכת חולין דף ו' עמוד ב' שרבי מאיר אכל עלה של ירק בבית שאן והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו, כי היו סבורים שבית שאן היא חלק מא"י לענין מעשרות וזו היתה טעות גמורה מעיקרא. מה שאין כן בעניננו אינו טעות מעיקרא כי שפיר נהגו שלא להעלות אשה לתורה משום כבוד הצבור, ורק אחרי כן כאשר הנהיגו שהחזן קורא עבור כולם נשתנה הענין. ולע"ד יש לדמותו ליום טוב שני של גליות במסכת ביצה דף ד' עמוד ב' שנהגו כן משום הספק עד שהתחילו לקדש חדשים לפי החשבון נתבטל הספק, ולא אמרו שנעשה מנהג טעות בידם אלא שלחו מהתם היוזרה במנהג אבותיכם בידיכם זמנין דגורי המלכות גזרה ואתי לאקלקולי עכ"ל. ויש לפרשו ששלחו מהתם ב' תשובות, הא' להזרה במנהג אבותיכם בידיכם והב' שאם תמצאו לאמר שיש להתיר המנהג כיון שבטל הטעם, הרי זמנין דגזרו המלכות וכו' ולכן אין לבטלו.

הרי שקראו ליום טוב שני של גליות מנהג אבותיכם בידיכם אף על פי שכבר בטל הטעם, ובאופן כזה לא נתבטל המנהג מאליו אפילו לדעת הסוברים שמנהג טעות אינו צריך התרה. וכן הוא בעניננו, כיון ששפיר נהגו שלא להעלות נשים למנין שבעה מפני כבוד הצבור כפי שהיה אז ואינו טעות מעיקרא, אפילו אם היום בטל הטעם כיון שרק החזן קורא ולא העולים, עדיין צריך שאלה והתרה שאם לא כן יבואו לזולזל במנהגים. אך כיון שעליות נשים נעשו פתח למתבוללים אין להתירן ברבים לע"ד ועיין בערוך השלחן בחלק החדש בהלכות נדרים סימן רי"ד אות י"ב.

והנה לגבי קריאת נשים בתורה ישנם שני ענינים, גזרה ומנהג. הגזרה היא מה שאמרו בברייתא אשה לא תקרא בתורה משום כבוד הצבור שהיא ככל גזרות ותקנות חז"ל ולכן באופן שרק החזן קורא ואין העולים קוראים י"ל שלא גזרו מעיקרא וכנ"ל. והמנהג גם הוא בשתי פנים, הא' שנשים אינן עולות לתורה ולא שינו להעלות אותן לתורה אף על פי שהיום רק החזן קורא, והב' שלא נהגו להעלות נשים לתורה כלל אפילו בשעת הדחק ובאופן שמותר מן הדין וכגון בעיר שכולה כהנים לדעת מהר"ם ב"ב או שאין שם די גברים היודעים לקרוא לדעת הריעב"ץ, שכן לא

ומענין לענין בנושא קריאת נשים, בספר האשכול הלכות חנוכה ופורים פרק ט' ראיתי שיטה חדשה למה אשה אינה מוציאה גברים בקריאת המגילה לדעת בה"ג, שכאשר תקנו קריאת המגילה קבעו שהאיש יהיה חייב במקרא המגילה והאשה רק במשמע כדי שלא יבואו להתיר לאשה גם לקרוא בתורה עיי"ש שזהו שכתב להכי תקנו שלא תוציא אנשים עכ"ל כלו' על מנת כן. וחולק על שיטת הסמ"ג בהלכות מגילה ורבנו אברהם מן ההר במסכת מגילה הנ"ל שלדעתם איש ואשה שווים במקרא מגילה מעיקר הדין ורק אסרו לאשה לקרוא להוציא גברים במגילה משום הדמיון לקריאת התורה, ונפקא מינה שבדיעבד אשה מוציאה את הגברים ידי חובתם במגילה וכן כתב רבנו אברהם מן ההר, ואילו לפי ספר האשכול אינה מוציאה בקריאת המגילה אפילו בדיעבד כי כך תקנו.

ומתורצת קושיא גדולה לדעת בה"ג, למה באמת אנשים ונשים אינם שווים בקריאת המגילה הלא כולם היו באותו הנס ומנין לחלק בחיובם. ולפי האמור אין הכי נמי אלא שבכוונה תקנו חז"ל כן כדי שלא תבואנה מקריאת המגילה להוציא גברים לקרוא גם בתורה בצבו. ועיין בבני בנים חלק ב' סימן י' עמוד מ"א מש"כ בדברי תוספות הרא"ם. אלא שקשה מזוית אחרת, כי נס פורים אירע י"ח שנים קודם שעלה עזרא לא"י והוא אשר תיקן ז' עולים לתורה בשבת, ולדברי ספר האשכול בדעת בה"ג נצטרך לאמר שבתחילה שפיר הוציאו נשים את גברים בקריאת המגילה ורק כאשר תקנו ז' עולים בשבת וגזרו שאשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור או אז גם שינו את הדין בקריאת המגילה וחדשו שמעתה אשה תהיה חייבת רק במשמע מגילה כדי שלא תוציא את הגברים מה שלא היה כן מקודם, והוא פלא [ראה להלן סימן ח'].

נחזור לעניננו, עוד כתבתי בבני בנים חלק א' סימן ד' שמנהג ישראל תורה שאשה לא תעלה לתורה, והקשה כבודו שלפי דברי הגמור'ז' הוי מנהג בטעות כיון שהיום החזן קורא ולא העולים, וכתבתי לו בחלק ב' סימן ז' שמנהג טעות הוי טעות מעיקרא מה שאין כן כאן. וכעת כבודו שוב נתקשה בזה ולכן אבאר קצת, נחלקו הראשונים האם יש להתיר מנהג טעות ללא שאלה והתרת נדרים או שעכ"פ צריכים שאלה והדעה הא' הובאה בסתם ביורה דעה סימן רי"ד סוף סעיף א' והב' בשם יש מי שאומר והעיקר כדעה א' וכן כתב הרמ"א.

ראינו ולא שמענו על שום אשה שעלתה לתורה* בדורות אלה, ובכגון זה אפשר שלא ראינו הוי ראייה ועיין ש"ך בחושן משפט סוף סימן ל"ז ובאורים ותומים שם ואכ"מ. וזוה תבין מה שהפרישה באורח חיים סימן רפ"ב אות ג' התאמץ למצוא טעם שנשים אינן קוראות בתורה כלל עיי"ש אף על פי שבעלמא הטעם פשוט משום כבוד הצבור.

ואמנם גם מנהג זה שלא להעלות נשים כלל קשה להתירו, אבל עכ"פ אינו מנהג שהחמירו על עצמם בתור גדר וסייג מחשש איסור שאז יש אומרים

* (הג"ה) לפי הברייתא אשה אינה עולה למנין שבעה, אך לא נתבאר דין ההוספות על ז' העולים ולא ראיתי מי שדן בזה. ונראה לפי טעם הראשונים שהבאתי שכבוד צבור היינו שלא יראה כאילו אין די גברים היודעים לקרוא בתורה ולכן הביאו אשה, אין זה אלא במנין שבעת הקרואים שהם חובה אבל לא בהוספות על השבעה שאינן אלא רשות. ומיהו יש לדחות שכל שאשה קוראת חלק מחובת הצבור ופוטרת את הרבים אסור משום כבוד הצבור ואפילו אם חילקו את הקריאה ליותר משבעה עולים. ודבר זה תלוי במחלוקת השלחן ערוך והרמ"א באורח חיים סימן רפ"ב סעיף ב', שלדעת המחבר מותר להוסיף על מנין העולים ולחזור לקרוא בכרכה את מה שכבר קראו והוא מנהג הספרדים, ובאופן זה אם תעלה אשה בנוסף על ז' העולים ותקרא מה שכבר קראו לא שייך לחשוש לכבוד הצבור שהרי אין הצבור זקוק לקריאתה כלל, מה שאין כן לפי מנהג הרמ"א שאין לחזור לברך על מה שכבר קראו.

שאי אפשר להתירו כלל ועיין בפרי חדש באורח חיים סימן תס"ח אות ד' ותצ"ו בחילוק השני והשמיני, ואם יש ספק בדבר נראה להקל במנהגים עיין בשו"ת ברכה ביורה דעה שם. ואינו דומה למנהג שאין הנשים שוחטות ביורה דעה סימן א' סעיף א', כי שם חששו לשחיטה פסולה ואיסור נבילה ועיי"ש בדרכי תשובה. ולכן אולי יש להקל בעליות נשים לתורה באקראי במנין בבית ולא בבית הכנסת או כהוספות לז' העולים באופן שאין הקריאה מתחלפת בקריאת התורה הרגילה.

יהודה הרצל הנקין

ברם בשמחת תורה נראה להקל אפילו לפי מנהג הרמ"א כי הרי חזורים כמה פעמים על אותה הקריאה עד מענה אלקי קדם, וכל שכן לפי המנהג שמעלים כל זכר שבביה"כ לתורה כי אז אי אפשר לטעות שיש גברים שאינם יודעים לעלות כי כולם עולים. וגם בלאו הכי נשתנו המנהגים בשמחת תורה ולא ילמדו מזה להעלות נשים במשך השנה.

ובהרבה בתי כנסת נוהגים בשמחת תורה להתחלק לכמה מנינים וקוראים במקביל מבפנים ומחוץ לבית הכנסת ובאופן זה יכולות נשים לעלות לתורה מבלי להכנס לעזרת הגברים ומבלי לעלות לבימה. ולפי מה שבארתי בבני בנים חלק ב' סימן ז' בענין צרוף למנין מעזרת הנשים יתכן שמותר לעלות לתורה בעזרת הנשים גם מבלי שישו בה מנין גברים עיי"ש. ואין לחדש כן אלא במקום הצורך כשיש לנשים עצבון גדול שאינם נוטלות חלק בשמחת התורה ורוצות לעלות לתורה ובפקוח בעל הוראה.

סימן ג

קריאת אשה בתורה בדיעבד

בגוף דבריך, מה שכתבת שאשה אינה מוציאה את האיש בקריאת התורה אפילו בדיעבד ואם עלתה כאילו לא עלתה וציינת לסמ"ג עשה י"ט, אין זה מפורש שם ומן הברייתא נשמע להפך. וז"ל מסכת מגילה דף כ"ג עמוד א', תנו רבנן הכל עולין למנין שבעה ואפילו קטן ואפילו אשה (נ"א אפילו אשה ואפילו קטן) אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד צבור עכ"ל. הרמב"ם בהלכות קריאת התורה פרק י"ב הלכה י"ז העתיק את הסיפא שאשה

ב"ה, מוש"ק פרי שמיני תשס"ד
ללמוד אחד

קבלתי מכתבו. לדעתי אין לכתוב באופן חפז, ואפילו אחרי הכתיבה ראוי לחכות יום או יומיים לפני המשלוח כדי להוציא מתחת ידו דבר מתוקן. וכמה וכמה פעמים כתבתי חידוש או סברה ונפסל בלינה, עד בקר וירם תולעים ויבאש אף על פי שבשעת כתיבתו דימיתי שעולה על שלחן מלכים.